

Victor Deznai

(1884, Arad, Monarhia Austro-Ungară – 1968, Cluj, România)

Profesor de franceză, urbanist. Directorul Liceului Israelit din Timișoara, profesor universitar la Universitatea Bolyai Cluj¹

Dr. Deznai Victor, fotografie pe tabloul absolvenților Liceului Israelit Timișoara, 1945

S-a născut într-o familie de evrei în 1884, la Arad, Monarhia Austro-Ungară. După ce a terminat liceul la Arad, a făcut studii universitare la Budapesta, iar în 1910 a obținut titlul de doctor în filosofie la Sorbonne, Paris.

Din 1907 a ocupat postul de suplinitor, apoi de profesor la *Állami Főrealiskola* și director la *Munkás gimnázium*. În primul an al existenței *Liceului Israelit* din Timișoara, în 1919, a devenit directorul instituției și a deținut această funcție până în anul 1923, când, conform exigențelor administrației românești, a fost înlocuit de dr. Iosif Marcus care, originar din Cernăuți, stăpânea perfect limba română. A continuat să predea limba și literatura franceză.

Între 1948-1950 a predat la Universitatea Bolyai din Cluj și la catedra de urbanistică. Până în anul 1958 a lucrat în Biblioteca Institutului de Cercetare al Academiei Române, filiala Cluj.

Încă înainte de Primul Război Mondial a studiat evoluția orașelor, iar din 1912 a numit acest studiu "urbanologie", termen preluat în literatura de specialitate, alături de termenul "urbanistică". Pe această temă a publicat aproximativ 50 de

¹ Majoritatea informațiilor legate de biografia și opera lui Viktor Deznai provin din Régi(j)ovilág, 2012, p. 60 și de pe wikipedia maghiară.

http://www.diasporatm.ro/regi/upload/files/Regijovilag_Evkonyv_2012.pdf

articole și studii în "Temesvári Hírlap", "Világ", "Független Ujság", "Ifju Kelet", "Kézirat", "Uj Kelet", "Huszadik Század", "Korunk", în "La vie urbaine" din Paris, "Zirkel", Stuttgart, "Oeuvres" din Geneva, "Tribuna", "Contemporanul", "Viața economică". Îl preocupa urbanizarea accelerată și problemele legate de dezvoltarea orașelor. A participat la numeroase congrese de urbanistică, de exemplu, în 1934 la Lyon, iar în 1937 la Paris.

Lucrările lui Viktor Deznai continuă să fie citate și figurează în bibliografia unor cărți de urbanistică recente. Multe studii, rămase în manuscris, se găsesc la Biblioteca Academiei, filiala Cluj.

În calitate de profesor și director, Victor Deznai și-a pus amprenta pe evoluția celor cu care a fost în legătură, iar prin opera lui de urbanist, asupra abordării problemelor urbanistice.

Publicații

- *A természetéről a XVII. század francia irodalmában*, Budapest, 1907
- Deznai Viktor, *A Száva*, publicat în 1915

<http://www.huszadikszazad.hu/1915-december/kultura/deznai-viktor-a-szava>

- Archive infographique: un "flowchart" de 1931 pour remédier au "chaos social

<http://www.martingrandjean.ch/archive-infographique-flowchart-1931-chaos-social/>

Documentul trimis de profesorul Victor Deznai la *Commission internationale de Coopération intellectuelle* este o mărturie a idealismului profesorului și intelectualului Deznai, care avea credința că prin colaborarea intelectualilor, prin educație și structurare se poate pune capăt violenței.

- *A lakás fejlődése az utolsó 100 évbe*, 1932, Timișoara
- *L'urbanisation du monde. Essai d'une science de la ville*. 1932. Menționat în https://halshs.archives-ouvertes.fr/file/.../Article_RHSH_R_Payre.doc
L'urbanisation du monde. Essai d'une science de la ville est publié en 1932 par l'Union internationale des villes. L'auteur, Victor Deznai, Docteur ès Lettres, ancien directeur du lycée de Temesvár (Roumanie), étudie la « biologie des villes », leur psychologie, leur esthétique et, pour terminer, la philosophie de la ville. À la conférence internationale des villes de 1934, il a l'occasion de défendre son usage de la « science de ville », science « organique correspondant à la ville qui, elle, est un organisme vivant ayant ses organes, des fonctions, des origines, des conditions de développement, une âme, une individualité, un destin ». Trois années auparavant, il avait soumis à la Société des Nations, un projet d'institut

d'urbanisme international ayant pour but de « cultiver la science internationale de la ville au service de la civilisation, du progrès et de la paix » (Archives de la Société des Nations (ONU, Genève), R2257, Lettre du Professeur Deznai au secrétaire général de la SDN, juin 1931.)

- Romanul *A D-Terv (Planul D)*, scris împreună cu ginerele său, [Stefan \(István\) Gárdonyi](#), publicat în 1938, un roman-reportaj, aclamat de critici și distins cu Premiul Mikszáth. Prager Könyvkiadó, Pozsony 1938
- istorie urbanistică a orașului Cluj
- A Szovjetunió (lucrare în două volume), 1946
http://tinread.bjt.ro/opac/bibliographic_view/2804;jsessionid=6EC2795DCD5289B742F476B39A9B0467

Surse

- wikipedia maghiară https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9znai_Viktor
- Régi(j)ovilág, 2012, p. 60
http://www.diasporatm.ro/regi/upload/files/Regijovilag_Evkonyv_2012.pdf
Din anul 2007, Fundația Diaspora din Timișoara a realizat o revistă dedicată orașului Timișoara, în cadrul periodicii *Lumea regiunii*, revistă în limba maghiară cu titlul *Regi(j)ovilag*. În 2012 a apărut un număr dedicat personalităților talentate din regiunea Timișoarei, cu un articol despre Victor Deznai.
- Amintiri despre profesorul Victor Deznai de Bernhard Rothenstein și William Dorian
<https://www.yumpu.com/ro/document/view/4394216/intalnirea-timisorenilor-la-haifa-27-mai-2011-bjt2006org/59>
- Deznai Viktor, *A Száva*, publicat în 1915
<http://www.huszadikszazad.hu/1915-december/kultura/deznai-viktor-a-szava>
- A Szovjetunió (lucrare în două volume), 1946
http://tinread.bjt.ro/opac/bibliographic_view/2804;jsessionid=6EC2795DCD5289B742F476B39A9B0467